

10de Vergadering van de Vereeniging

VAN

Nederlandsche Tandartsen

gehouden te Utrecht den 11^{den} en 12^{den} Januari 1908.

Huishoudelijk deel der Vergadering.

Door brand in 't Haagsche koffiehuis, alwaar deze vergadering was uitgeschreven, werd nu de bijeenkomst ter elfder ure gehouden in Hôtel Bellevue. Eene mooie localiteit wachtte ons daar, alwaar om $\pm 8\frac{1}{2}$ uur de voorzitter de vergadering opende. Aanwezig zijn de leden: Klinkhamer, Frenkel, Lofvers, Snijder, van Berk, Fuyt, Mv. de Bouvé-Esser; Mv. van Veen—Prins, Mej. van Leeuwen, Feenstra, Hoek, van Dalen, Switters, van Ham, Woronick, van Nieuwenhoven Helbach, Upmeyer, Boelaars, Salomons, van der Linde, Beins, J. C. Prins, Bleys, van den Hoorn, Koldewijn, Sanders, C. J. Prins.

Als gasten zijn aanwezig de heeren: Bakker, Theman, Leopold en Michaëlis.

De voorzitter geeft in afwijking met andere vergaderingen direct 't woord aan den Secretaris, ter voorlezing der notulen en ingekomen stukken. Onder de ingekomen stukken bevindt zich een schrijven van den heer Polak uit Rotter-

dam, meldend, dat hij voor 't lidmaatschap bedankt; verder een jaarverslag van de Tandheelkundige polikliniek van de Amsterdamsche fractie van de V. N. T., alsmede een paar schrijvens van de Wetensch. Commissie der Vereeniging.

Hierna neemt de voorzitter 't woord om de volgende rede te houden:

Dames en Heeren!

Het is mij in den laatsten tijd reeds zoo menigmaal gebleken, dat vele onzer collega's, niet-leden van onze vereeniging, een verkeerd denkbeeld hebben van de Ver. van Ned. Tandartsen. Het is mij daarom eene behoefte, om verschillende bepalingen van onze Wet, die wellicht tot dien verkeerden indruk aanleiding geven, nog eens met U te bespreken, in de hoop, dat deze woorden ook zullen vernomen worden door hen, voor wie ze eigenlijk bestemd zijn.

Wat ik U thans ga zeggen dient *gij* reeds allen te weten, want bij iedere installatie heb ik het opnieuw herhaald, om toch vooral ieder lid duidelijk te maken, wat het standpunt is, waarop de Ver. zich stelt. Ik richt mij dus tot U, opdat *gij* zult kunnen meewerken aan het doen verdrijven van misvattingen en als gevolg daarvan animositeit, die nog vele collega's jegens onze vereeniging koesteren. Onze vereeniging heet: „Vereeniging van Nederlandsche Tandartsen.”

Waarom die naam Ned. Tandartsen, waarom geen Tandmeesters?

Dames en Heeren! het kind moest een naam hebben, en er was reeds eene vereeniging die zich Tandmeestersvereeniging noemde. Welnu, wij kozen den naam „Vereeniging van Tandartsen”, om verwarring te voorkomen en omdat wij allen (ook niet-leden van onze Ver.) zich Tandartsen noemen.

Maar dan dat „Nederlandsche” voor Tandartsen, wat is daarvan de bedoeling?

Wij kozen den naam van *Nederlandsche* Tandartsen, omdat wij allen een Nederlandsch tandheelkundig diploma moeten bezitten om wettelijk de praktijk te kunnen uitoefenen. Ook zij, die in Amerika of elders in het buitenland hunne studies voltooiden, zullen onder dien algemeenen naam moeten doorgaan.

Het is toch al te dwaas, dat er Nederlanders zijn, die zich voor Amerikaan of Duitscher uitgeven, alleen om het publiek te doen begrijpen, hoe goed zij hun vak verstaan. De beste reclame zal toch altijd zijn en blijven de deugdelijkheid van het geleverde werk, maar niet de buitenlandsche titel, waarmee een Nederlandsch Tandarts zich siert.

Als wij objectief beschouwen het geschetter en geschrijf van allen, die zich zoo warm maken voor het slechte onderwijs in de Tandheelkunde in Nederland, dan zien we helaas maar al te veel bij de meesten het pleiten voor hun *eigen* zaak, het zich trachten te verheffen in de oogen van collega's en publiek. Of daarbij die collega's worden benadeeld en het publiek zich mengt in een kwestie, die het toch maar ten deele begrijpt, laat hun koud. Toch strijden zij voor de goede zaak „Verbetering van het Tandheelkundig onderwijs in Nederland”. Wij, leden van de Ver. van Ned. Tandartsen, zijn allen overtuigd, dat er nog veel aan ons kennen en kunnen op tandheelkundig gebied ontbreekt, maar daarom trachten wij het ontbrekende bij elkander aan te vullen. Wij geven elkander van onze kennis en technische bekwaamheid zonder daarbij te denken aan eigen voordeel. Wij leeren elkander om daardoor te trachten zooveel als in ons vermogen is het gemiddelde niveau van bekwaamheid bij den Ned. Tandarts omhoog te voeren.

En thans iets over het doel onzer Vereeniging.

Wij onderscheiden een „*Doel der oprichting*” en een „*Doel der Vereeniging*.”

Welk doel had de vereeniging bij hare oprichting? En

het antwoord is: „Een bond van tandartsen te vormen, die onderling studiegenooten zijn geweest, te rekenen vanaf het in gebruik nemen van het Tandheilkundig Instituut der Rijks-Universiteit te Utrecht.

Geeft dit artikel niet een duidelijk bewijs van het exclusivisme, dat bij de oprichting van de vereeniging heeft voorgezeten?

Neen, dames en heeren, maar om het bovenstaande goed te begrijpen moeten wij het behandelen in verband met het artikel, dat handelt over „Leden.”

Wij onderscheiden Leden, Buitengewone Leden en Eereleden.

Ofschoon wij een verschil maken in leden en buitengewone leden, bestaat er toch feitelijk alleen maar een verschil in de wijze van lid worden. Een lid is hij of zij, die de uitnoodiging om lid te worden, aanneemt. Een buitengewoon lid is hij of zij, die zich voor het lidmaatschap aanmeldt en wordt aangenomen.

Wie noodigen wij tot het lidmaatschap uit?

Allen, die het examen in de tandheilkunde met goed gevolg hebben afgelegd, en waar tegen de leden geene bezwaren hebben uitgebracht. Wij noodigen hen uit, omdat wij niet willen wachten tot zij zich eens zullen komen melden, begrijpende en wetende, dat dikwijls van uitstel afstel komt, en dat, wil men in eene vereeniging thuis zijn, men voldoende den vriendschapsband moet gevoelen. Die band wordt door ons onafgebroken verlengd, want omdat wij niet willen, dat een lid het contact met zijne tijdgenooten verbreekt, vindt ieder nieuw lid dadelijk een groep van menschen, die voor hem niet vreemd zijn, en die er voor zorgen, dat de kennismaking gemakkelijker wordt voortgezet. Maar staan dan in andere vereenigingen de leden als vreemden tegenover elkaar? hoor ik reeds opmerken.

Misschien wel, al kennen de leden elkander bij hun naam. En laten wij ook niet vergeten, dat wij willen vormen een bond van Tandartsen, een grooten bond, waarvan de leden

elkander goed kennen, niet alleen bij naam. Maar waarom dan een bond van degenen, die studiegenooten zijn; te rekenen vanaf 't in gebruik nemen van het Tandheelkundig Instituut. Wel, dames en heeren, om de eenvoudige reden, dat wij ergens een begin moesten maken en de oprichters der vereeniging allen behoorden tot de groep, die artikel 2 noemt. Wilden wij het principe, dat bij ons allen voorzat consequent doorvoeren, dan kon de omschrijving van art. 2 niet anders luiden.

Nu hoorde ik laatst de opmerking: „en als nu iemand, die jullie uitnoodigen, eens bedankt, dan blameert hij toch de vereeniging.”

Neen, dames en heeren, onze vereeniging wordt niet geblameerd door een enkele, die om de een of andere reden voor het lidmaatschap bedankt. Die redenen zijn in de meeste gevallen zeer te billijken. En degenen, die geen lid willen worden, omdat zij iets persoonlijks tegen de vereeniging hebben, welnu, laten zij bedanken, laten zij de vriendschappelijke hand, die hun wordt toegestoken, weigeren, maar laten zij zich later er niet over beklagen, dat zij als vreemden staan tusschen hunne collega's. Volgens anderen en zelfs is dit de meening van enkele leden, is het uitnoodigen een wijze van aanwerven, die de mogelijkheid opent, dat niet gewenschte elementen toch deel van de Vereeniging gaan uitmaken, want zeggen zij: „Men vraagt ons „heb je iets tegen het lid worden van dien of dien”, en hoe willen wij nu zeggen ja of neen,” als wij den candidaat niet eens kennen.

Maar dames en heeren, zal dit bezwaar niet altijd blijven bestaan, ook bij andere vereenigingen, en is dan juist bij de onze de risico niet kleiner, omdat er alijd een groep van tijdgenooten van den candidaat is die hem wel kent. Die tijdgenooten zullen hunne bezwaren in een vergadering kunnen motiveeren en omdat die bezwaren komen van oud-medestudenten, hebben zij meer kracht dan bezwaren van hen, die het maar hebben van hooren zeggen, zooals

het gewoonlijk bij ballotages gaat. Weer anderen maken de opmerking:

„Gedurende zijn studententijd kan hij wel een geschikt mensch zijn, maar later toch een collega worden, die je liever niet in de vereeniging zoudt zien.

Hierop kan ik dan antwoorden: Natuurlijk is de mogelijkheid niet uitgesloten, dat er enkele afdwalen. Dat enkelen door finantiëelen nood of lagen hartstocht gedreven, terecht komen bij dat soort van collega's, hetwelk de tandheekkundigen stand verlaagt. Maar meer kans bestaat er, dat door den goeden invloed, die onze vereeniging dadelijk (bij het in de maatschappij treden van onze nieuwe collega's) op hem uitoefent, het gevaar voor afdwalen sterk vermindert.

De algemeen bij ons geldende beginselen van collegialiteit en ons streven om den tandheekkundigen stand hoog te houden, werken dadelijk op hem in en houden hem vast. En mocht hij later toch niet trouw blijven aan die beginselen; welnu, dan gevoelt zoo iemand dat gewoonlijk zelf het sterkest en bedankt voor het lidmaatschap. En doet hij dat niet, dan bevat onze wet nog bepalingen genoeg voor zoo iemand te dwingen voor het lidmaatschap te bedanken.

En nu nog iets over de buitengewone leden.

Door enkele collega's werd er een enkele maal reeds op gewezen, dat het toch niet goed was een verschil te maken in gewone en buitengewone leden, ook al betrof dat verschil slechts de wijze van lid worden.

Het zou volgens hen aanleiding kunnen geven tot verdeeldheid in de Vereeniging. Deze meening kan ik echter niet deelen. Hij of zij die zich aangetrokken gevoelt tot onze vereeniging, en zich uit eigen beweging bij ons aanmeldt, heeft reeds voldoende vertrouwen in ons goed willen. Het buitengewone lid zal niet dadelijk vinden een club tijdgenooten, maar wellicht enkele collega's, die hem sympathiek zijn, en die hem gaarne in hun midden opnemen. Na eenigen tijd zal niemand behalve de persoon zelf meer weten, wie de buitengewone leden zijn; want hunne rechten

en verplichtingen zijn in alle opzichten gelijk aan die van de leden. Het hangt dus slechts af van het buitengewoon lid zelf, geeft hij zich als collega en vakman, dan vindt hij in de Ver. van Ned. Tandartsen een vriendenkring. Wil een collega lid worden om het voordeel alleen, laat hij dan niet bij ons komen, want nimmer zal hij zich bij ons thuis gevoelen.

En nu ik hier toch spreek over *verdeeldheid* in de vereeniging, wil ik ten slotte nog even iets zeggen omtrent een uitlating van een collega, als zou onze vereeniging de verdeeldheid in de Ned. tandheeskundige wereld vergroot hebben en wel zoo sterk, dat samenwerking voortaan absoluut onmogelijk zou zijn. Die verdeeldheid hier bedoeld, kan hierin bestaan, dat een niet bij een Ver. aangesloten collega voortaan de keus heeft tusschen drie inplaats van twee vereenigingen, m. a. w., dat het aantal leden dat vroeger van twee Ver. lid werd, nu verdeeld wordt over drie, dus het ledental niet zoo sterk kan toenemen van elke Ver. afzonderlijk, maar tegenover het nadeel van eene langzamere toename van het ledental van iedere vereeniging staan verschillende voordeelen, die ten slotte de verhouding der aangesloten collega's toch doen stijgen, hetgeen wijst op het omgekeerde van verdeeldheid brengen in de tandheeskundige wereld.

Ieder lid van een Zustervereeniging kan lid worden van de onze, evenals het onzen leden vrijstaat lid te worden van eene Zusterver. Elk lid, dat dus in zijne vereeniging niet vindt wat het zoekt, kan zich bij een der Zusterver. aansluiten. Dat zulks weinig geschiedt bewijst reeds voldoende, dat elke vereeniging voldoet aan de door hare leden gestelde eischen. Iedere vereeniging bevordert in engeren kring de collegialiteit en willen wij haar bevorderen op grooter schaal, dan is noodig samenwerking van de verschillende vereenigingen. De Ver. van Ned. Tandartsen heeft nog nimmer eene gelegenheid laten voorbijgaan om blijk te geven van haar ernstig willen meewerken aan de belangen

harer Zuster Vereenigingen. Haar kan niets ten laste worden gelegd, dat zij samenwerking met een zusterver. heeft geweigerd. Integendeel; elke poging van de Ned. Tandm. Ver. om meerdere aansluiting van de Ned. Tandartsen te verkrijgen, heeft zij met kracht gesteund.

Dames en Heeren in de weinige jaren van haar bestaan heeft onze Vereeniging reeds voldoende bewezen groote levensvatbaarheid te bezitten. Laten wij met toewijding en ijver voortwerken aan haar groei en bloei, in de volle overtuiging, dat wij het goede willen.

Weest er zeker van overtuigd, dat elk vriendschappelijk bewijs van onze Zuster Vereenigingen, door ons in dubbele mate zal beantwoord worden.

Vervolgens heeft plaats de installatie van de nieuwe leden J. C. Prins, van den Hoorn en Bleys.

Daar een van de lezingen, op hedenavond te houden, uitgevallen is, stelt de voorzitter voor reeds hedenavond een deel van 't Huishoudelijk programma af te werken.

Aan de orde is allereerst 't benoemen van 2 afgevaardigden voor 't congres, waaromtrent plannen hangende zijn. Als zoodanig worden aangewezen de heeren Klinkhamer en Koldewijn.

Der langen Rede, kurzer Sinn, van 't lange debat, naar aanleiding van de beide schrijvens van de W. C. is: de opdracht aan die commissie van 't maken van een kort krantenverslag van de vergaderingen; tevens de ontheffing van 't maken van referaten voor de verschillende tijdschriften, waarvoor ze erkent, verplicht te zijn te zorgen, dat er steeds voldoende werk van wetenschappelijken aard voor de vergaderingen aanwezig is. Na afhandeling van dit punt gaat de voorzitter over tot de behandeling van 't Wetenschappelijk programma.

Voortzetting van de vergadering heeft plaats op Zondag 12 Januari.

Aanwezig zijn de leden: v. d. Linde, Boelaars, Woronick, van Nieuwenhoven Helbach, Salomons, Mv. de Bouvé—Esser, Mv. van Veen—Prins, Mej. van Leeuwen, Sanders, Fuyt, Beins, Feenstra, Upmeyer, Koldewijn, Lofvers, Hoek, Bleys, Klinkhamer, van Ham, Frenkel, Valk, C. J. Prins, Mej. M. Isebree Moens, J. C. Prins en Snijder.

Verder 't Eerelid Dr. Th. Dentz en de gasten Mej. C. Isebree Moens, Michaëlis, Theman, Bakker, Leopold en Mej. Bakker van Ommeren.

Na afhandeling van de demonstratie en na de lunch wordt de vergadering voortgezet in Hôtel Bellevue, alwaar 't verdere deel van 't programma zal worden afgewerkt.

De Voorzitter geeft aanstonds het woord aan den secretaris respectievelijk den penningmeester om hunne jaarverslagen uit te brengen. De Commissie ter contrôle der kassa daarna benoemd, zal bestaan uit de heeren U p m e y e r, S a l o m o n s en B o e l a a r s.

Aan de orde is vervolgens de verkiezing van eene nieuwe Wetenschappelijke Commissie. Daar 't lid R o z e n d a a l zich niet herkiesbaar stelt, wordt in zijn plaats benoemd de heer van Nieuwenhoven Helbach, en zal voor 1908 aldus zijn samengesteld: Praeses, Fuyt; leden: v. d. Linde, Sanders, v. d. Molen en Nieuwenhoven Helbach.

Daar ook in Januari het bestuur in zijn geheel attireert moet ook hiervoor een stemming plaats hebben. De uitslag daarvan is dat 't bestuur weer herkozen wordt, met uitzondering van den heer R o z e n d a a l, die geen bestuursfunctie wenschte te aanvaarden. Voor 1908 zal 't bestuur dus bestaan uit de heeren: K l i n k h a m e r, voorzitter; K o l d e w i j n, secretaris; F r e n k e l, penningmeester; van der Linde, 1ste commissaris; Fuyt, 2de commissaris.

De Voorzitter zegt de vergadering dank voor 't in 't bestuur gestelde vertrouwen en sluit, daar niets meer ter tafel gebracht wordt, om ongeveer 3 uur de vergadering.

W. C. KOLDEWIJN, *Secret.*

Verslag van het Wetenschappelijk deel der Vergadering.

Als 1ste spreker is aan de beurt de heer L. J. F. van Dalen, met zijne lezing:

Aetiologie van Antrum-aandoeningen en hare behandeling.

Spr. vangt aan, met uitgebreide bijzonderheden te geven van de ontwikkeling van het Antrum, die men op het 25ste levensjaar ongeveer als geëindigd beschouwen kan; van zijn vorm, bekleeding, zijne physiologische functie, en de nabijgelegen deelen. Eene goede anatomische kennis ook van deze laatste is noodzakelijk voor elk bijzonder geval van antrum-aandoening, om den juisten weg tot het verkrijgen van toegang tot de holte en voor het afvloeien van eventueel aanwezig zijnden pus te kunnen bepalen.

Behalve verschillende infectieziekten kunnen ook ondoelmatige rhinologische of odontologische behandeling aanleiding geven tot het ontstaan van eene antrum-aandoening, b.v. het opduwen van een putriden wortel door den forceps, onvoorzichtige wortelkanaalbehandeling of te sterke tamponade van den alveolus van een der bovenkiezen, waardoor de dikwijls dunne bodem van het antrum wordt doorgedrukt. Ook geven ziekten der tanden of van de neusholte aanleiding tot antrum-empyemen, afwijking der kaakbeenderen (hooge nauwe palati) of van het neustusschenschot kunnen door verhinderend van vrije luchttoetreding tot de kaakholte predisponerend of exciteerend werken.

Terwijl we bij acute vormen van empyeem meestal eene duidelijke oorzaak kunnen vinden, is dit bij de chronische niet het geval.

Juist omdat vaak moeilijk uit te maken is, of een empyeem al of niet van dentalen oorsprong is, is het dikwijls noodzakelijk, patiënt voor onderzoek te verwijzen naar een rhinoloog en hem eventueel gezamenlijk met dezen te behandelen.

Spr. beschrijft vervolgens de acute ontsteking van het antrum, geeft uitvoerig hare symptomen aan en de pathologisch-anatomische veranderingen. De therapie komt goeddeels neer op het zorg dragen voor eene gepaste drainage. Toegang wordt verkregen in den regel door den antro-nasalen wand of door de alveoli. Eenige malen uitspuiten met physiologische zoutoplossing of een antisepticum (1 : 2000 Formaline, bij voorkeur in de zoutsolutie opgelost), gevolgd door uitdrogen met een luchtblazer, en telkens beëindigd met eene inspuiting van jodoform of acid. boricum, heeft in den regel na 2 of 3 behandelingen het gewenschte resultaat. Indien niet, dan zullen eenige injecties met eene verzadigde alcoholische oplossing van acid. boricum voldoende zijn, om de genezing te bewerkstelligen.

Bij opening door een alveolus dient deze flink wijd gemaakt, opdat een buisje kunne worden ingebracht, hoogstens $\frac{1}{4}$ c.M. boven den antrumbodem uitstekende, en ook aan de zijwanden van openingen voorzien, teneinde stagnatie van pus te voorkomen.

Spr. beschrijft vervolgens de methode van Coakley tot het maken van eene opening door den neuswand, en de daaropvolgende behandeling.

Nadat Spr. nog de differentiaal-diagnose tusschen het eigenlijke Antrum-empyeem en de radiculo-dentale-cysten heeft behandeld, is hij gevorderd tot de chronische empyemata.

Wegens den reeds vergevorderden tijd breekt hij hier zijne lezing af.

Na den dank van den voorzitter ingeooft te hebben voor zijn uitgebreiden arbeid, beantwoordt Spr. de vragen en opmerkingen naar aanleiding van het gehoorde door verschillende aanwezigen tot hem gericht.

Daarna krijgt de Heer S n i j d e r het woord om een voordracht te houden, getiteld:

Het fixeeren van de „beet” op den articulator.

Spreker beschrijft hierin een systeem, waardoor het z.i. mogelijk is, om met grooter nauwkeurigheid dan tot dusver het geval was, een kunstgebit op te stellen, en dat berust op anatomischen grondslag. Ook de Heer B. F r a n k te Amsterdam hield over dit onderwerp reeds lezingen en demonstraties, doch spr. acht zijn systeem omslachtig en anatomisch niet zuiver. De Heer S n i j d e r stelt als eerste vereischte, dat het model der onderkaak zóó in den articulator voor ons ligt, als ook bij den patiënt het geval is, wanneer het hoofd zich in den normalen stand bevindt. Om dezen stand te bepalen, heeft men een horizontaal vlak noodig. De Heer F r a n k maakt daarvan ook gebruik en bepaalt dit vlak door de volgende drie punten: het raakpunt tusschen de centrale incisivi en de disto-masticale kroonheuvels der derde molaren. Evenwijdig hiermede loopt het vlak, gaande door het midden van den meatus acusticus externus en het laagste punt van het os. zygomaticus en eindigende eenige m.M. onder de spina nasalis anterior. Spr. neemt daarentegen als het horizontale vlak aan dat, 't welk gaat langs den bovenrand van den meatus acusticus externus en het laagste punt van den infra-orbitaalrand. Hij doet dit niet alleen in navolging van V i r c h o w en anderen, doch ook, omdat het hoofd in den aldus geplaatsten stand veel meer den indruk geeft van rechtop te staan dan volgens het systeem-F r a n k. In fig. V (F r a n k) staat het hoofd beslist eenigszins achterover. Spreker beschrijft dan een wijze, waarop hij het hoofd van den patiënt in den normalen stand plaatst. Hij vertoont een schedel, die zoodanig in een opening in een plank is geplaatst, dat het „horizontale” vlak samenvalt met het niveau van de plank. Op dezen schedel heeft hij het apparaat gefixeerd, dat hij bij zijn systeem gebruikt en

daarop waterpassen aangebracht of liever gezegd: één waterpas, want in tegenstelling met den Heer Frank bezigt hij één rond libel.

Het bedoelde apparaat bestaat uit een breeden nikkelen voorhoofdsband, door scharnieren verbonden aan zijbanden. Van deze looplen beiderzijds tappen naar den gehoorgang en aan den voorhoofdsband bevinden zich 2 lipjes, reikende tot onder den infra-orbitaalrand. Het geheel wordt door een gesp vastgemaakt en omhoog gehouden door een over den schedel loopenden band. Door nu dit apparaat bij den patiënt aan te brengen, kan men het hoofd met behulp van het libel in den normalen stand brengen.

Om de „beet” in den articulator te fixeeren, bedient spr. zich van een vorkje, ongeveer gelijk aan dat, hetwelk behoort bij Snow's face-bow en waarop een verstelbaar libel is aangebracht.

Nadat de beet volgens de gewone manier is bepaald en de beetplaten zich in den mond van den patiënt bevinden, wordt het hoofd in den normalen stand geplaatst; vervolgens wordt het vorkje warm gemaakt en aan weerszijden in de gele was der beetplaten gedrukt, waarbij er op gelet wordt, dat het libel waterpas staat. Dan wordt de beet op het onderkaaksmodel bevestigd. Op het bovenkaaksmodel wordt de middellijn bepaald en aangegeven door een inktlijn op de gladde zijde van het model. Terwijl nu het onderkaaksmodel in de weeke gips op den articulator wordt gezet, lette men er op, dat het libel op het vorkje juist staat en de inktlijn bedekt wordt door een draad, die in den driehoek van den Bonwill-articulator gespannen is van de voorste punt tot het midden van de tegenoverliggende zijde.

Spr. meent nu verkregen te hebben, dat het gipsmodel der onderkaak zich in denzelfden stand bevindt als bij den patiënt, toen deze het hoofd in den normalen stand had. Hij acht dit van groot gewicht, omdat, wanneer men de kaak in den normalen stand vóór zich heeft, daarop met grooter juistheid metingen kunnen worden gedaan voor het opstellen

der tanden. Hij verricht deze metingen naar een model, dat hij als bijna normaal beschouwt en dat hij volgens de bovenbeschreven methode op een horizontaal vlak heeft gefixeerd. Hierop kunnen de onderlinge hoogte der tanden, de helling, de lijn van Spee etc. bepaald worden. Over de uitkomst dezer metingen wenscht spr. een volgende maal een en ander mede te deelen.

Een levendige en langdurige discussie ontspint zich naar aanleiding van deze voordracht.

De Heer F e e n s t r a merkt op, dat — waar spr. gebruik maakt van B o n w i l l ' s articulator en den daarbij behoorenden driehoek — hij de onnauwkeurigheid, die aan het gebruik van den driehoek verbonden is, overneemt.

De Heer K l i n k h a m e r ziet het voordeel van de door den Heer S. aangegeven methode niet in. Allereerst spreekt de Heer S. van het plaatsen der modellen in den articulator bij normalen stand over het hoofd, doch hij zegt ons niet, welken articulator hij bedoelt. Men dient toch te weten, of spreker hier het oog heeft op den vasten of wel den gewrichtsarticulator. De Heer B. F r a n k heeft ons reeds duidelijk bewezen, dat het gebruik van den gewrichtsarticulator nutteloos is, aangezien het ons nimmer zal gelukken een gewrichtsarticulator te construeeren, die het ons mogelijk maakt, voor elk bijzonder geval de bewegingen der kaken ten opzichte van elkaar na te bootsen.

Onlangs is verschenen: Beitrag zum Artikulationsproblem von Alfred Gysi D. D. S., waarin ons weer een nieuwe gewrichtsarticulator wordt beschreven; en deze zal ook weer evenals de andere slechts zeer gebrekkig aan zijn doel beantwoorden. De Hr. K l i n k h a m e r wenscht dus den gewrichtsarticulator buiten bespreking te laten en na te gaan, welke voordeelen de methode van den heer S. oplevert bij het gebruik van den vasten articulator. We kunnen ons dezen laatsten denken in 2 vormen, n.l.

1°. als 2 afzonderlijke verlengstukken (gips of metaal),

die wij aan de modellen bevestigen en steeds weer in denzelfden stand aan elkander kunnen brengen;

2°. als 2 verlengstukken, die door middel van een scharniergewricht aan elkander verbonden zijn en blijven.

Gebruiken we de eerste soort, dan is het ons absoluut onverschillig in welken stand het hoofd van den patiënt bij het nemen van de „beet” zich bevond. Gebruiken we den scharnierarticulator, dan zullen we trachten de modellen zóó te plaatsen, dat de kaakoppervlakten der modellen zooveel mogelijk denzelfden stand innemen ten opzichte van de scharnierlijn als de kaakoppervlakten bij den patiënt ten opzichte van de lijn, die gaat door de condyli in rust. *Snow's face-bow* stelt ons in staat de kaakoppervlakten ten opzichte van die lijn te fixeeren en op den *Gritman-articulator* over te brengen. We kunnen toch den *Gritman-articulator* ook als scharnier-articulator gebruiken. Met *Snow's face-bow* kunnen we echter niet bepalen, op welke hoogte wij de modellen moeten ingipsen. Toch kunnen we die hoogte bepalen door gebruik te maken van een waterpas, dat, bevestigd aan een vorkje, in de beetplaat wordt gestoken. Evenwel is dit laatste ook absoluut overbodig, want de hoogte van de kaakoppervlakten der modellen m. a. w. de stand van die kaakoppervlakten ten opzichte van het horizontale vlak is een bijkomstigheid, die wij niet noodig hebben bij het plaatsen van modellen in den articulator. De reden, dat de Heer *Frank* gebruik maakt van het horizontale vlak, is dan ook alleen om de modellen in een bepaalde stand in den articulator te plaatsen, een stand die ons bij de opstelling der tanden een contrôle-middel aan de hand doet, dat die opstelling zoo zuiver mogelijk is geschied.

Was het dus de bedoeling van den Heer *S.* om, evenals de Heer *Frank*, ons een leiddraad te geven bij de opstelling, dan kan de Hr. *Kl.* tot zijn spijt dien leiddraad in zijn wijze van doen niet vinden. Was het daarentegen slechts zijn bedoeling de kaakoppervlakten in den articulator op dezelfde wijze voor zich te zien als hij de kaakoppervlakten

voor zich zag bij den patiënt, dan is het resultaat naar sprekers meening op een gemakkelijker en nauwkeuriger wijze te bereiken met behulp van den Gritman-articulator met Snow's face-bow.

De Heer van der Linde vindt het jammer, dat de Hr. Snijder, Snow's face-bow niet kende. Z.i. zou door de methode van den Hr. S. tegemoet gekomen kunnen worden aan het bezwaar, dat aan de face-bow kleeft, n.l. dat wel de afstand tot de condyli bewaard blijft, doch niet de stand ten opzichte daarvan. Dit zou dan verkregen kunnen worden door — zooals de Heer Klinkhamer reeds aangaf — een verplaatsbaar libel aan te brengen op de vork van de face-bow.

Ook de Heeren Sanders en Koldewijn bestrijden den Hr. Snijder in zijn meening, dat zijn methode een groot voordeel zou opleveren bij de opstelling van een gebit.

Nog werpt zich de Heer Fuyt op als verdediger van Gritman's articulator en Snow's face-bow en acht dit de beste tot dusver gebruikte methode.

Verschillende andere leden nemen ook deel aan deze discussies, die echter ten slotte onderbroken moeten worden, wijl het intusschen „Polizeistunde" geworden is, zoodat allen, die niet tot de logeergasten behooren, nolens volens de vergadering moeten verlaten. De voorzitter vindt dan ook geen gelegenheid de vergadering officieel te sluiten.

ZONDAGMORGEN.

De rij der demonstraties wordt geopend door den Heer van Nieuwenhoven Helbach, die een klinischen patiënt vertoont, bij wien onder en boven in den mond een brug was aangebracht geheel volgens de regelen der kunst samengesteld.

Het brugwerk, dat fractioneel geplaatst was, beantwoordde geheel en al aan de eischen, die men aan een physiologisch-normaal gebit stellen kan en men zag er uit, tot welke

hoogte de prothetische tandheelkunde gedurende de laatste jaren in ons vaderland is geklommen. De voorzitter verzocht dan ook, om door applaus hulde te brengen aan den samensteller van dit schoone geheel.

Vervolgens kwam de beurt aan den Heer W. Fuyt, die naar aanleiding van een lezing, door een der studenten op „John Tomes” gehouden, de aanwezigen in kennis stelde met een methode om wortelkanalen te steriliseeren langs electrolytischen weg. De methode, die wel is waar niet nieuw was, deed toch op dezen dag haar intrede in ons vaderland. In hoofdzaak wordt hier, bij het toepassen van den electricischen stroom, gebruik gemaakt van de ontledende werking van verschillende samengestelde stoffen, waarvan de elementen in statu nascendi een vernietigenden invloed uitoefenen op microben en zelfs op de sporen hiervan.

Indien men in een bad, dat een goeden voedingsbodem voor bacteriën bevat, een voldoende hoeveelheid hiervan uitzaait, dan ziet men, indien men het bad 24 uren in den broedoven laat staan, dat bij het doorvoeren van een electricischen stroom van ± 3.5 milli-ampère, gedurende 10 minuten, aan beide electroden een hof is gevormd, waarin alle microben zijn gedood. Bij de kathode bedraagt de doorsnede van dezen hof 1—1.5 c.M., terwijl bij de anode, de doorsnede 2—3 c.M. bedraagt. Hiervan trokken Hoffendahl en Zierler partij, om de putride massa in wortelkanalen steriel te maken. Verschillende proeven, reeds vroeger door Bacteriologen genomen, hadden doen zien, dat in hoofdzaak het Chloor van het NaCl in de vervallen massa aanwezig, het leven der microben doodde.

Om een wortelkanaal voldoende steriel te maken, heeft men noodig: een batterij van minstens 70 Volts, een Ampèremeter, en een rheostaat, om in den stroom voldoende weerstand te kunnen inschakelen en bovendien een platina anode.

De platina anode wordt in het wortelkanaal gebracht, de stroom langzaam doorgeleid tot hoogstens 3 à 3.5 milli-ampère, gedurende 10 minuten en daarna weer langzaam

teruggebracht. Wij zien nu, dat het wortelkanaal, door de totale ontleding van den inhoud, geheel en al uitgedroogd is, zoodat dit bijzonder geschikt is gemaakt voor directe vulling, volgens de parafinemethode (F u y t-B e r t r a m s) waardoor men besliste zekerheid heeft, dat hierna van uit het wortelkanaal geen infectie meer kan uitgaan op 't periost.

Na de voordracht, die nogal veel tijd in beslag nam, verzocht de president den demonstrator zijne proeven gedurende eenigen tijd voort te zetten en hiervan op een volgende vergadering verslag te willen uitbrengen.

Intusschen heeft de Heer F e e n s t r a een en ander in gereedheid gebracht om de vergadering te laten zien, hoe men kappen maakt met behulp van *The S.S. White Dental Swaging Outfit*.

Nadat men met moldine een afdruk heeft gemaakt van den te overkappen tand, wordt daarin een model gegoten van Spence metaal. Dit model wordt geplaatst in een hollen cylinder, waarin een massieve stalen dito, welke aan één kant conisch uitgehold is, nauwkeurig past.

Een plaatje goud of Victoria-metaal wordt op het model gebogen en zoo met het model in den hollen cylinder geplaatst; daarop wordt deze half met moldine gevuld en dan — nadat men den massieven cylinder met de conische uitholling naar beneden, daarop geplaatst heeft — onder de pers gezet. Na het persen sluit het metaal zuiver om het model, terwijl dit laatste absoluut geen vormverandering ondergaat. De zoo vervaardigde kap kan dus niet anders dan nauwkeurig aansluiten.

Nadat nog de Heer V a l k een paar interessante gevallen uit de practijk vertoond heeft in den vorm van een geëxtraheerden 3^{den} bovenmolaar en een eveneens geëxtraheerd deel van een brug, wordt het wetenschappelijk gedeelte dezer vergadering gesloten.

De Secretaris der W. C.,
G. W. VAN DER LINDE.